

**DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT**

Statsråden

Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref
HM/IHL

Vår ref
22/492-

Dato
15. mars 2022

Dokument 8:132 S (2021-2022) om å styrke matsikkerheten i Norge gjennom økt matkornproduksjon

Jeg viser til Næringskomiteens oversending av representantforslag av 3. mars fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Hans Andreas Limi, Bård Hoksrud, Erling Wiborg og Morten Stordalen. I forslaget anmodes det om ekstraordinære tiltak for økt norsk matkornproduksjon og en vurdering av risikoavlastningsordning slik at bøndene får økonomi i produksjonen selv om avlingen ikke blir av matkvalitet.

Komiteen ber om Landbruks- og matdepartementets vurdering av representantforslaget.

Representantene har fremmet følgende to forslag:

- 1. Stortinget ber regjeringen raskt gjennomføre ekstraordinære tiltak for å stimulere til økt matkornproduksjon i Norge, herunder økning i kornpris til bøndene og kompensasjon for økte gjødsel- og energipriser.*
- 2. Stortinget ber regjeringen vurdere en risikoavlastningsordning slik at bøndene sår matkorn og får økonomi i produksjonen selv om avlingene ikke blir av matkvalitet.*

Representantene Listhaug m.fl. viser til at Ukraina og Russland står for 25 prosent av hveteeksporten og ellers er en region med stor produksjon av andre viktige mat- og fôrråvarer som bygg, soya og mais. De viser til at krigen raskt kan medføre dramatiske endringer i kornproduksjonen i Ukraina og at sanksjoner mot Russland kan påvirke kornproduksjon og -eksport. Russland er videre en stor leverandør av råvarer til gjødsel, og

representantene viser til at Yaras uttalelser om at krigen i Ukraina utfordrer hele verdens matsystem. Det pekes på at dette er med på å aktualisere behovet for sikker mattilgang.

Forslagsstillerne viser til at det er svært varierende hvor mye korn som produseres i Norge, og viser til at det har mange årsaker, blant annet lav lønnsomhet i matkornproduksjonen for bøndene på grunn av lave priser og høye kostnader. De viser til at mange bønder derfor ikke produserer matkorn, og at store variasjoner i kornets kvalitet fra år til år, og prisen på ulike innsatsfaktorer virker inn på lønnsomheten. Det pekes på at i år gjør ekstraordinære gjødsel- og energipriser at lønnsomheten blir lavere enn normalt.

Norge er i stor grad avhengig av import av korn fra verdensmarkedet. Dette er ikke noe nytt. Men representantene Listhaug mfl. peker på at i den ekstraordinære situasjonen og usikkerheten man står overfor, er det viktig at man legger til rette for at det i år legges ekstra vekt på beredskapshensyn innen landbruket.

Norske bønder planlegger i disse dager hva de skal plante og så denne våren. Det betyr at politiske signaler og hvilket lederskap som vises nå, vil være avgjørende for om bøndene velger å så korn eller noe annet de neste månedene. Listhaug m.fl. peker på at det er avgjørende at det kommer konkrete tiltak for å øke kornproduksjonen før jordbruksoppgjøret i mai. De peker på at et grep som er nødvendig, er at Stortinget øker kornprisen bøndene får fra staten for å produsere matkorn, og at det ordinære jordbruksoppgjøret vil komme for sent til å gi norske bønder sikkerhet for økonomien i kornproduksjonen.

Landbruks- og matdepartementets vurdering av representantenes forslag

Jeg vil innledningsvis slå fast at jeg fullt og helt deler forslagsstillerens syn på at det er viktig å legge til rette for størst mulig grad av matkorndyrking. Når verdenssituasjonen er slik den er, har vi som nasjon et ansvar for å utnytte mulighetene for å dyrke korn og matkorn i Norge.

De siste 12 månedene før krigsutbruddet i Ukraina hadde internasjonale matvarepriser økt med 15-20 prosent, herunder også for korn. Situasjonen etter at krigen i Ukraina brøt ut gir økt usikkerhet om utviklingen i det globale matvaremarkedet. Russland og Ukraina er store eksportører av mathvete og innsatsfaktorer til gjødsel- og kraftfôrproduksjonen. Internasjonale hvetepreiser har vært svært ustabile etter krigsutbruddet. Prisene har tidvis vært høyere enn norsk produsentpris (3,80 kr/kg).

Konsekvensene for Norge vil først og fremst være knyttet til økt pris ved mulig bortfall av eksport fra Russland og Ukraina. Dette vil også påvirke matprisene i Norge på sikt. I denne situasjonen er det viktig å bidra til at produksjonen av matkorn i Norge blir så høy som mulig.

Det siste året har det vært store kostnadsøkninger i norsk jordbruk på blant annet gjødsel, energi og byggevarer. Det ble derfor gjennomført tilleggsforhandlinger høsten 2021. Der ble partene enige om en foreløpig kompensasjon for økte kostnader for gjødsel- og bygningsmaterialer ved at budsjettet til gjennomføring av jordbruksavtalen ble økt med 754

mill. kroner over eksisterende ordninger. Etter dette har prisene økt ytterligere, og er nå om lag det dobbelte av hva de var på samme tidspunkt i fjor. Som normalt på denne tiden av året har om lag 25 prosent av produsentene ennå ikke kjøpt gjødsel for årets sesong. For disse er kostnadene nå svært høye.

Det har vært noe usikkerhet knyttet til hvor mange produsenter som vil så hvete med tanke på å oppnå matkvalitet kontra å så bygg eller andre arter med tanke på fôrqualität. Det har videre vært en oppfatning hos en del produsenter at det ikke ville bli lønnsomt å gjødsle for matkvalitet. Med forventinger om uendret kornpris ville de høye gjødselprisene gi lavere norsk kornproduksjon og lavere selvforsyning. Det har derfor vært viktig å gi et tydelig og tidlig signal om at lønnsomheten i matkornproduksjonen vil bli ivaretatt.

Gitt den akutte situasjonen, og utfordringen i at våronna gjøres før jordbruksforhandlingene er ferdige, har regjeringen tydelig kommunisert at tilbudet i årets jordbruksoppgjør vil inneholde økning i målpris for matkorn og økte tilskudd for matkornproduksjonen som kompenserer for den ekstra veksten i gjødselprisene etter tilleggsforhandlingene i høst og bidrar til økt lønnsomhet. Jeg legger til grunn at det gjennom jordbruksforhandlingene til våren legges rammer som legger til rette for at norsk kornproduksjon og norsk selvforsyning styrkes.

Fremskrittspartiet har foreslått å kompensere økte gjødsel- og energipriser. En ny ordning med subsidiering av gjødselprisen vil kunne gi store markedsmessige og logistikkmessige forstyrrelser i leveransene. Den vil også være vanskelig å målrette til de som ennå ikke har kjøpt gjødsel, og den vil være krevende å kontrollere og forvalte.

I en tid der rammevilkårene for norsk matproduksjon endres svært raskt, er det nødvendig at regjeringen bidrar til å ivareta næringens behov for stabilitet og langsiktighet. Jeg har derfor varslet at regjeringen vil legge fram et forslag for Stortinget om å forlenge ordningen med strømstøtte for jordbruks- og veksthusnæringen ut mars 2023. Dette viser at regjeringen prioriterer landbruket svært høyt.

Den største delen av norsk korn blir dyrket til fôr. Produksjon av korn til fôr som sammen med de store grasressursene våre foredles til melk, kjøtt og egg er en svært viktig del av norsk matproduksjon og matberedskap. Det innebærer at det også må være lønnsomt å dyrke fôrkorn. I jordbruksoppgjøret til våren, hvor det også skal settes målpriser for fôrkorn vil dette være et viktig element.

Forslaget fra representantene Listhaug m.fl. om en risikoavlastningsordning slik at bønder som satser på matkornproduksjon får økonomi i produksjonen selv om avlingen ikke blir av matkvalitet, kan i verste fall virke mot sin hensikt. En sikkerhet for å få betalt som matkorn nærmest uavhengig av agronomisk oppfølging, herunder gjødsling og sprøyting gjennom sesongen, vil kunne undergrave insentivene til å oppnå matkvalitet. For hvetedyrkerne er det en sikkerhet i at hvete som ikke oppnår matkvalitet er en svært attraktiv råvare i kraftfôr.

Jeg merker meg for øvrig at Felleskjøpet Agri har varslet økning i proteintilleggene for hvete som ikke oppnår matkvalitet. Jeg mener dette er et viktig markedssignal både for å oppnå mer matkorn og for å oppnå høyere proteininnhold i førkornet. Dette tiltaket vil i tillegg til å bidra til sikkerhet for matkornproduksjon også bidra til mer og bedre norsk husdyrfôr.

Den beste beredskapen for norsk matforsyning er en stor løpende norsk matforsyning som i størst mulig grad er basert på norske ressurser. Matproduksjon kan ikke skrus av eller på når behov brått oppstår. Det krever lønnsomhet i næringa over tid og at vi tar vare på produksjonsgrunnlaget.

Jeg mener regjeringen har gitt tydelige signaler til norske bønder om at det vil bli lønnsomt å dyrke matkorn denne sesongen. Dette og mange andre svært viktige spørsmål for norsk jordbruk og matproduksjon blir fulgt opp gjennom jordbruksoppgjøret til våren.

Med hilsen

A handwritten signature in black ink that reads "Sandra Borch". The signature is written in a cursive, flowing style.

Sandra Borch